

Akhlaq-i zīstī

i.e., Bioethics Journal

2023; 13(38): e24

The Bioethics and Health
Law InstituteMedical Ethics and Law
Research CenterInternational Association
of Islamic Bioethics

Investigating the Role of Moral Intelligence and Distress Tolerance in Predicting Resilience of Students During Coronavirus Pandemic

Morteza Heidari¹, Zeinab Mortezaei², Mojtaba Salmabadi³, Haniyeh Mortezaei⁴

1. Department of Psychology Education and Counseling, Farhangian University, Tehran, Iran.

2. Department of Psychology, Ferdowsi University, Mashhad, Iran.

3. Department of Counseling, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran.

4. Department of Counseling, Family Counseling, Bojnord University, Bojnord, Iran.

ABSTRACT

Background and Aim: The study of effective factors in promoting resilience is one of the goals of positive psychology, so the aim of this study was to determine the role of moral intelligence and distress tolerance in predicting resilience of students during the corona pandemic.

Methods: The present study was a descriptive-correlation study. The statistical population of the study included all male students of Farhangian University of Shahid Bahonar Campus in Birjand in the academic year 2020-21. 260 people who volunteered to participate in the research were selected by available sampling method. They responded online to the moral intelligence questionnaire of Lennick & Kiel (2007), distress tolerance of Simon and Gaher (2005) and resilience of Connor & Davidson (2003). Pearson correlation test and multiple regressions with SPSS 24 software were used to analyze the data.

Ethical Considerations: This study was conducted in accordance with the ethical principles of Helsingi, informed consent and approval of the code of ethics.

Results: The results showed that there was a direct and significant correlation between distress tolerance ($r=-0.611$) and moral intelligence ($r=-0.613$) with resilience ($P<0.01$). Also, the results showed distress tolerance (37.6%) and moral intelligence (45.1%) predict the variance of resilience.

Conclusion: According to the results of the study, by increasing the tolerance of distress and promoting moral intelligence and their dimensions, students' resilience can be increase during the corona pandemic; Therefore, in programs based on health promotion, it seems necessary to pay more attention to stress tolerance, moral intelligence and its promotion in students.

Keywords: Distress Tolerance; Moral Intelligence; Resilience; Students

Corresponding Author: Mojtaba Salmabadi; **Email:** counseling91@gmail.com

Received: October 14, 2022; **Accepted:** January 15, 2023; **Published Online:** January 19, 2024

Please cite this article as:

Heidari M, Mortezaei Z, Salmabadi M, Mortezaei H. Investigating the Role of Moral Intelligence and Distress Tolerance in Predicting Resilience of Students During Coronavirus Pandemic. *Akhlaq-i zisti, i.e., Bioethics Journal*. 2023; 13(38): e24.

بررسی نقش هوش اخلاقی و تحمل پریشانی در پیش‌بینی تاب‌آوری دانشجویان در ایام کرونا

مرتضی حیدری^۱، زینب مرتضایی^۲، مجتبی سلم‌آبادی^{۳*}، حانیه مرتضایی^۴

۱. گروه آموزش روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.

۲. گروه روان‌شناسی، دانشگاه فردوسی، مشهد، ایران.

۳. گروه مشاوره، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

۴. گروه مشاوره، دانشگاه بجنورد، بجنورد، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: بررسی عوامل مؤثر در ارتقای تاب‌آوری یکی از اهداف روان‌شناسی مثبت است. بنابراین هدف پژوهش حاضر تعیین نقش هوش اخلاقی و تحمل پریشانی در پیش‌بینی تاب‌آوری دانشجویان در ایام کرونا بود.

روش: پژوهش حاضر از نوع مطالعات توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان پسر دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر بیرجند در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بودند، ۲۶۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس که داوطلب مشارکت در پژوهش بودند، انتخاب و به صورت اینترنتی به پرسشنامه هوش اخلاقی لنینک و کیل (۲۰۰۷)، تحمل پریشانی سیمون و گاهر (۲۰۰۵) و تاب‌آوری کونور و دیویدسون (۲۰۰۳) پاسخ دادند. برای تحلیل داده‌ها از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با نرم‌افزار SPSS 24 استفاده شد.

ملاحظات اخلاقی: این پژوهش با رعایت اصول اخلاقی هلسینگی، رضایت آگاهانه و تأییدیه کد اخلاق انجام شد.

یافته‌ها: نتایج نشان داد همبستگی مستقیم و معنی‌داری بین تحمل پریشانی ($r=0/611$) و هوش اخلاقی ($r=0/613$) با تاب‌آوری وجود داشت ($P<0/01$)، همچنین نتایج نشان داد تحمل پریشانی (۳۷/۶ درصد) و هوش اخلاقی (۴۵/۱ درصد) واریانس تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کنند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش، با افزایش تحمل پریشانی و ارتقای هوش اخلاقی و ابعاد آن‌ها، می‌توان تاب‌آوری دانشجویان را در دوران کرونا افزایش داد. بنابراین در برنامه‌های مبتنی بر ارتقای سلامت، توجه بیشتر به تحمل پریشانی، هوش اخلاقی و ارتقای آن در دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد.

واژگان کلیدی: تحمل پریشانی؛ هوش اخلاقی؛ تاب‌آوری؛ دانشجویان

نویسنده مسئول: مجتبی سلم‌آبادی؛ پست الکترونیک: counseling91@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۷/۲۲؛ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۲۵؛ تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۱۰/۲۹

خواهشمند است این مقاله به روش زیر مورد استناد قرار گیرد:

Heidari M, Mortezaei Z, Salmabadi M, Mortezaei H. Investigating the Role of Moral Intelligence and Distress Tolerance in Predicting Resilience of Students During Coronavirus Pandemic. Akhlaq-i zisti, i.e., Bioethics Journal. 2023; 13(38): e24.

مقدمه

همه‌گیری ویروس کرونا، این بیماری عفونی - تنفسی و قرنطینه، محدودیت‌ها، استرس و دیگر اثرات ناشی از آن، سلامت، بهزیستی روانی و سازگاری همه گروه‌های سنی از جمله دانشجویان را تحت‌الشعاع قرار داده است (۱)، اما برخی ویژگی‌های شخصیتی و ظرفیت‌های فردی و روانی از جمله تاب‌آوری (Resilience) سبب می‌شود در شرایط منفی، وضعیت کاملاً دگرگون شود و فرد به رشد خود ادامه دهد. در حقیقت توجه به ظرفیت‌های فردی و روانی به فرد کمک می‌کند تا بتواند در شرایط تنش‌زا مقاومت کند و دچار آسیب‌دیدگی نشود و حتی در چنین شرایط مشکل‌آفرینی، خود را از لحاظ روان‌شناختی ارتقا دهد (۲-۳). تاب‌آوری فرایند مقابله مثبت و کارآمد و سازگاری موفقیت‌آمیز در برابر تجربه‌های ناخوشایند و تنش‌زای زندگی است (۴) که سبب سازگاری مثبت در برابر شرایط ناگوار می‌شود و مفهومی پویاست، چراکه سازگاری مثبت با زندگی می‌تواند پیامد تاب‌آوری باشد (۵). ویژگی‌هایی مانند سرسختی، امید، اعتماد به نفس، کاردانی، خوش‌بینی، انعطاف‌پذیری، بینش هیجانی، هوش هیجانی، انعکاس و دیدگاه مثبت، به افراد کمک می‌کند تا روابط حمایت‌گرانه‌ای با اعضای خانواده و دوستان داشته و در مواقع پراسترس به کار آید (۶).

از عوامل تأثیرگذار بر نحوه پاسخگویی به استرس و بهبود تاب‌آوری، ظرفیت افراد در تحمل پریشانی (Distress Tolerance) است که از آن به عنوان توانایی فرد برای مقابله با احساسات منفی یاد می‌کنند (۷). تحمل پریشانی به عنوان توانایی ذهنی یا عینی برای مقاوم‌ماندن در برابر حالات مضر داخلی و رویدادهای منفی خارجی تعریف می‌شود (۸). افراد با تحمل پریشانی پایین در یک تلاش غلط برای مقابله با هیجانات منفی خود، درگیر بی‌نظمی رفتاری می‌شوند و با پرداختن به برخی رفتارهای مخرب درصدد تسکین درد هیجانی خود برمی‌آیند (۹). مطالعات از نقش تحمل پریشانی در پیش‌بینی اضطراب کرونا دانشجویان (۱۰)، پیش‌بینی اضطراب کرونا در زنان شاغل (۱۱)، اضطراب بیماری کرونا در

سالمدان (۱۲)، تاب‌آوری دانشجویان مستعد اعتیاد (۱۳) حکایت دارند.

در دستیابی به تاب‌آوری، عوامل متعددی ازجمله هوش اخلاقی (Moral Intelligence) نقش دارند (۱۴). هوش اخلاقی توانایی درک درست، داشتن باورهای اخلاقی قوی و عمل به آن است و داشتن هوش اخلاقی بالا منجر به انجام کارهای درست و هماهنگی مستمر اعمال با باورها و ارزش‌ها می‌شود (۱۵). این نوع هوش توانایی ذهنی فرد را برای پیوند دادن اصول جهان‌شمول بودن انسان به ارزش‌ها، اهداف و اعمال خود نشان می‌دهد (۱۶). در پژوهش‌ها رابطه هوش اخلاقی با تاب‌آوری پرستاران (۱۷)، رابطه هوش اخلاقی و تاب‌آوری روان‌شناختی دانش‌آموزان (۱۸)، همبستگی هوش اخلاقی با تاب‌آوری دانشجویان (۱۹) و نقش هوش اخلاقی در پیش‌بینی تاب‌آوری والدین کودکان (۲۰) تأیید شده است.

در شرایط اضطراری ناشی از همه‌گیری کووید-۱۹ بررسی عواملی که به عنوان منبع مقاومت در برابر رویدادهای استرس را معرفی شده‌اند، در جهت کاهش اضطراب و نگرانی مفید به نظر می‌رسد. از این رو بررسی و کشف روابط بین هوش اخلاقی و تحمل پریشانی با تاب‌آوری دانشجویان در عملکرد فرد و تعیین توان پیش‌بینی آنان در موقعیت‌های مخاطره‌آمیز از اهمیت خاصی برخوردار است و با شناخت و شناسایی عوامل و مؤلفه‌های روان‌شناختی تأثیرگذار بر تاب‌آوری دانشجویان به راهبردهای قابل اجرا در شرایط نامطلوب و بحرانی و ارائه آموزش مهارت‌های لازم جهت رویارویی مثبت و کارآمد با موقعیت‌های تنیدگی‌زا در آنان دست یابیم، از سویی نظر به اهمیت متغیرهای مذکور در جامعه هدف در دوران کرونا و وجود خلأ پژوهشی در این زمینه، مطالعه حاضر با هدف نقش هوش اخلاقی و تحمل پریشانی در پیش‌بینی تاب‌آوری دانشجویان در ایام کرونا انجام شد و به دنبال پاسخ به این سؤال است که آیا هوش اخلاقی و تحمل پریشانی در پیش‌بینی تاب‌آوری دانشجویان، نقش دارند؟

روش

روش پژوهش توصیفی - همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی دانشجویان پسر مشغول به تحصیل دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر بیرجند در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹ بودند (سه ماه پایانی سال ۱۳۹۹) که بر اساس جدول کجرسی و مورگان (Krejcie & Morgan) تعداد ۲۶۰ نفر با استفاده از نمونه‌گیری غیر احتمالی مبتنی بر وب که داوطلب مشارکت در پژوهش بودند، انتخاب و به صورت اینترنتی در پژوهش شرکت داشتند. معیارهای ورود شامل تحصیل در دانشگاه فرهنگیان بیرجند، پسر بودن، رضایت آگاهانه و داوطلب مشارکت در پژوهش بود، معیارهای خروج شامل مخدوش یا ناقص بودن پرسشنامه‌ها بود. ابزار گردآوری اطلاعات شامل پرسشنامه‌های زیر بودند:

۱. **مقیاس تحمل پریشانی:** سیمون و گاهر (Simons & Gaher) (۲۰۰۵ م.) این مقیاس ۱۵ سؤال را طراحی که چهار خرده‌مقیاس، تحمل (۳ آیتم)، جذب (۳ آیتم)، ارزیابی (۶ آیتم) و تنظیم (۳ آیتم) را بر روی طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای (از کاملاً موافق: ۱ تا کاملاً مخالف: ۵) می‌سنجد و سؤال شش به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. بنابراین دامنه نمرات بین ۱۵ تا ۷۵ هست که نمرات بالاتر در این مقیاس نشان‌دهنده تحمل پریشانی بالاتر هست. سیمون و گاهر روایی ملاکی و همگرایی اولیه این مقیاس را تأیید و پایایی به روش آلفای کرونباخ برای خرده‌مقیاس‌های تحمل، جذب، تنظیم و کل را به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۸۲، ۰/۷۸، ۰/۷۰ و ۰/۸۲ گزارش نمودند (۲۱). عزیزی و همکاران در پژوهش خود روایی محتوایی را تأیید و همسانی درونی بالایی برای کل مقیاس ($\alpha=0/71$) و پایایی متوسطی به ترتیب برای خرده مقیاس‌های تحمل، جذب، ارزیابی و تنظیم ۰/۵۴، ۰/۴۲، ۰/۵۶ و ۰/۵۸ گزارش نمودند (۲۲). در مطالعه حاضر پایایی کل به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۶ به دست آمد.

۲. **پرسشنامه هوش اخلاقی:** لنینک و کیل (Lennick & Kiel) (۲۰۰۷ م.) پرسشنامه ۴۰ سؤال هوش اخلاقی را طراحی کردند که چهار مؤلفه اصلی درستکاری، مسئولیت‌پذیری،

دلسوزی و بخشش را در طیف لیکرت پنج‌درجه‌ای (هرگز: نمره یک تا تمام اوقات: نمره ۵) می‌سنجد، لذا دامنه نمرات بین ۴۰ تا ۲۰۰ هست. در نهایت، نمره ۹۰ تا ۱۰۰ عالی، ۸۰ تا ۸۹ خیلی خوب، ۷۰ تا ۷۹ خوب و ۶۹ و کمتر ضعیف هست. لنینک و کیل ضریب روایی محتوایی مطلوب و ضریب پایایی به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۴ گزارش نمودند (۱۶). در مطالعه سیادت و همکاران، روایی به روش تحلیل عاملی چهار مؤلفه تأیید شد، نتایج تحلیل عاملی مؤلفه‌های هوش اخلاقی نشان داد درستکاری با بار عامل ۰/۶۴، مسئولیت‌پذیری ۰/۸۱، دلسوزی ۰/۸۴ و بخشش ۰/۸۳ دارای ۸۰ درصد اشتراک هستند و پایایی کل این آزمون با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۴ به دست آمد (۲۳). در مطالعه حاضر پایایی کل به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ به دست آمد.

۳. **مقیاس تاب‌آوری:** کونور و دیویدسون (Connor & Davidson) (۲۰۰۳ م.) این پرسشنامه ۲۵ سؤال را طراحی که پنج مؤلفه تصور از شایستگی فردی (سؤالات ۱۰، ۱۱، ۱۲، ۱۶، ۱۷، ۲۳، ۲۴ و ۲۵)، اعتماد به غرایز فردی (سؤالات ۶، ۷، ۱۴، ۱۵، ۱۸، ۱۹ و ۲۰)، تحمل عاطفه منفی (سؤالات ۱، ۲، ۴، ۵ و ۸)، گواه (سؤالات ۱۳، ۲۱ و ۲۲) و تأثیرات معنوی (سؤالات ۳ و ۹) را در یک مقیاس لیکرت بین ۰ (کاملاً نادرست) تا ۴ (همیشه درست) می‌سنجد. دامنه نمرات بین صفر تا ۱۰۰ هست که نمرات بالاتر نشان‌دهنده تاب‌آوری بیشتر هست. کونور و دیویدسون پایایی آزمون - بازآزمون این پرسشنامه را ۰/۸۷ گزارش کردند. روایی همگرایی این پرسشنامه با استفاده از پرسشنامه سرسختی کوباسا ۰/۸۳ به دست آمد (۲۴). کیهانی و همکاران، نتایج ضرایب همبستگی روایی همزمان حاکی از همبستگی منفی و معنادار تاب‌آوری و پرخاشگری و همبستگی مثبت و معنادار با خودکارآمدی و رضایت از زندگی بود. همچنین جهت محاسبه پایایی مقدار آلفای کرونباخ و دو نیمه‌سازی به ترتیب برابر با ۰/۶۶۹ و ۰/۶۶۵ به دست آمد (۲۵). در مطالعه حاضر پایایی کل به روش آلفای کرونباخ ۰/۷۲ به دست آمد.

هم‌خطی چندگانه بین متغیرهای پیش‌بین از شاخص‌های تحمل و عامل تورم واریانس از نرم‌افزار SPSS 24 استفاده شد.

یافته‌ها

بر اساس نتایج به دست‌آمده میانگین و انحراف معیار سنی افراد نمونه برابر با $20/4 \pm 3/47$ بود. از بین افراد نمونه ۸۰ نفر (۳۱ درصد) دانشجوی کارشناسی دبیری و ۱۸۰ نفر (۶۹ درصد) دانشجوی کارشناسی ابتدایی بودند. همچنین از بین افراد نمونه ۶۴ نفر متأهل (۲۴/۷ درصد) و ۱۹۶ نفر مجرد (۷۵/۳ درصد) مجرد بودند. در ادامه در جدول ۱ ماتریس ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش، به همراه میانگین و انحراف معیار گزارش شده است.

در مرحله اجرای پژوهش به دلیل شرایط حاکم بر محیط پژوهش و محدودیت حضور، پژوهش به صورت الکترونیک اجرا شد. به عبارتی، فرم الکترونیک پرسشنامه‌ها به انضمام فرم رضایت آگاهانه جهت شرکت در مطالعه با استفاده از نرم‌افزار آنلاین پرس‌لاین طراحی و در گروه واتساپ، تلگرام و اینستاگرام بارگذاری شد. توضیحات لازم از جمله هدف از پژوهش، نحوه پاسخ‌دهی به سؤالات و اهمیت همکاری داوطلبان در این پژوهش، در متن تکمیلی همراه پرسشنامه ارائه شد و افراد به صورت کاملاً داوطلبانه در این پژوهش شرکت کردند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه با رعایت پیش‌فرض‌های آماری یعنی توزیع نمرات با استفاده از آزمون کولموگوروف - اسمیرنوف (Kolmogorov-Smirnov)، بررسی استقلال باقی‌مانده‌ها از آماره دوربین - واتسون، وجود

جدول ۱: ماتریس ضرایب همبستگی بین هوش اخلاقی و تحمل پریشانی با تاب‌آوری

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
درستکاری	۱										
مسئولیت	۰/۲۱۷**	۱									
دلسوزی	۰/۱۸۳**	۰/۳۷۳**	۱								
بخشش	۰/۳۰۲**	۰/۱۳۷*	۰/۲۴۷**	۱							
هوش اخلاقی	۰/۵۷۲**	۰/۶۲۵**	۰/۶۷۹**	۰/۴۹۹**	۱						
تحمل	۰/۵۰۳**	۰/۵۰۸**	۰/۴۸۵**	۰/۲۵۸**	۰/۶۱۳**	۱					
جذب	۰/۲۲۳**	۰/۱۸۱**	۰/۲۰۴**	۰/۳۴۵**	۰/۳۳۹**	۰/۳۱۲**	۱				
ارزیابی	۰/۳۸۹**	۰/۴۵۶**	۰/۵۲۶**	۰/۲۵۸**	۰/۵۷۰**	۰/۵۸۸**	۰/۳۰۱**	۱			
تنظیم	۰/۴۱۹**	۰/۴۷۹**	۰/۴۵۰**	۰/۱۹۶**	۰/۵۳۹**	۰/۵۲۶**	۰/۳۳۲**	۰/۴۷۰**	۱		
تحمل پریشانی	۰/۵۰۱**	۰/۵۴۶**	۰/۵۷۷**	۰/۳۳۲**	۰/۶۸۵**	۰/۷۹۶**	۰/۵۲۸**	۰/۹۰۳**	۰/۷۰۲**	۱	
تاب‌آوری	۰/۳۲۲**	۰/۵۱۱**	۰/۲۰۵**	۰/۵۲۹**	۰/۶۱۳**	۰/۵۱۳**	۰/۴۵۱**	۰/۵۳۸**	۰/۵۷۲**	۰/۶۱۱**	۱
میانگین	۱۵/۸۴	۱۹/۰۴	۱۷/۱۰	۱۷/۶۵	۶۹/۶۶	۱۰/۷۷	۹/۳۱	۲۰/۴۲	۹/۲۸	۴۹/۷۸	۷۷/۴۸
انحراف معیار	۳/۳۹۸	۳/۱۲۷	۳/۵۰۴	۳/۷۷۷	۹/۴۲۴	۲/۰۳۸	۱/۴۰۹	۴/۱۷۵	۱/۵۸۱	۷/۲۴۵	۱۴/۱۳۶

* معنی‌داری در سطح ۰/۰۵، ** معنی‌داری در سطح ۰/۰۱

رابطه مستقیم دارد و افرادی که هوش اخلاقی و تحمل پریشانی بالاتری دارند، از تاب‌آوری بالاتری نیز برخوردارند. با توجه به نتایج جدول ۲، ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته برابر با ۰/۶۸۴ هست.

بر اساس نتایج به دست‌آمده از جدول ۱، ضرایب همبستگی محاسبه‌شده بین هوش اخلاقی و تحمل پریشانی با تاب‌آوری مثبت بوده و معنی‌دار بود ($p < ۰/۰۱$). بر این اساس نتیجه گرفته می‌شود هوش اخلاقی و تحمل پریشانی با تاب‌آوری

($\beta=0/39, p<0/01$) به صورت مثبت تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کنند.

همچنین مقدار مجذور R تعدیل‌شده برابر با ۰/۴۶۴ هست که نشان می‌دهد هوش اخلاقی و تحمل پریشانی، ۴۶/۴ درصد از واریانس تاب‌آوری را تبیین نموده است. بر اساس نتایج به دست‌آمده هوش اخلاقی ($\beta=0/35, p<0/01$) و تحمل پریشانی

جدول ۲: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه به روش همزمان جهت پیش‌بینی تاب‌آوری

مدل	B	SE	Beta	t	مقدار احتمال	R	مجدور R	مجدور R تعدیل‌شده	F	P
ثابت	-۲۹/۲۴۸	۸/۷۸۲		-۳/۳۳۰	<0/01	0/۶۸۴	0/۴۶۸	0/۴۶۴	۱۱۵/۲۷۴	0/01
هوش اخلاقی	0/۵۵۹	0/۰۹۳	0/۳۵۵	۶/۰۲۸	<0/01					
تحمل پریشانی	0/۷۷۹	0/۱۱۵	0/۳۹۹	۶/۷۸۱	<0/01					

هوش اخلاقی شامل درستکاری ($\beta=0/11, p<0/05$)، مسئولیت ($\beta=0/17, p<0/01$)، دلسوزی ($\beta=0/47, p<0/01$) و بخشش ($\beta=0/49, p<0/05$) به صورت مثبت تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کنند.

با توجه به نتایج جدول ۲، ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته برابر با ۰/۷۵۴ هست. همچنین مقدار مجذور R تعدیل‌شده برابر با ۰/۵۶۱ هست که نشان می‌دهد هوش اخلاقی، ۴۵/۱ درصد از واریانس تاب‌آوری را تبیین نموده است. بر اساس نتایج به دست‌آمده مؤلفه‌های

جدول ۳: ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیر پیش‌بین هوش اخلاقی

مدل	B	SE	Beta	t	مقدار احتمال
ثابت	۱۳/۹۵۸	۵/۴۹۲	-	-۲/۵۴۱	<0/05
درستکاری	0/۳۲۷	0/۱۵۷	0/۱۱۵	۲/۱۵۱	<0/05
مسئولیت	۱/۱۱۳	0/۰۹۷	0/۴۷۴	۱۱/۴۳۳	<0/01
دلسوزی	0/۳۸۳	0/۰۹۲	0/۱۷۵	۴/۱۴۹	<0/01
بخشش	۳/۳۲۸	0/۲۹۴	0/۴۹۱	۱۱/۳۱۴	<0/05

تحمل پریشانی شامل تحمل ($\beta=0/273, p<0/01$)، جذب ($\beta=0/145, p<0/05$)، ارزیابی ($\beta=0/218, p<0/05$) و تنظیم ($\beta=0/323, p<0/01$) به صورت مثبت تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کنند.

با توجه به نتایج جدول ۳، ضریب همبستگی چندگانه بین متغیرهای مستقل و متغیر وابسته برابر با ۰/۶۲۲ هست. همچنین مقدار مجذور R تعدیل‌شده برابر با ۰/۳۸۶ هست که نشان می‌دهد هوش اخلاقی، ۳۸/۶ درصد از واریانس تاب‌آوری را تبیین نموده است. بر اساس نتایج به دست‌آمده مؤلفه‌های

جدول ۴: ضرایب بتا و آزمون معناداری t برای متغیر پیش‌بین تحمل پریشانی

مدل	B	SE	Beta	t	مقدار احتمال
ثابت	۳۸/۹۸۸	۱/۳۱۸	-	۲۹/۵۹۲	<۰/۰۱
تحمل	۱/۰۵	۰/۱۶۲	۰/۲۷۳	۳/۶۷۱	<۰/۰۱
جذب	۰/۸۱۷	۰/۱۷۴	۰/۱۴۵	۲/۳۱۹	<۰/۰۵
ارزیابی	۰/۳۷۲	۰/۰۷۷	۰/۲۱۸	۲/۸۴۶	<۰/۰۵
تنظیم	۱/۶۷۸	۰/۱۹۹	۰/۳۲۳	۴/۵۰۱	<۰/۰۱

بحث

تاب‌آوری یک مؤلفه مثبت روان‌شناختی بوده که بر توانایی‌های فردی به منظور مقابله با رویدادهای ناگوار زندگی تمرکز دارد. عوامل متعددی در افزایش تاب‌آوری نقش دارند، لذا مطالعه حاضر با هدف نقش هوش اخلاقی و تحمل پریشانی در پیش‌بینی تاب‌آوری دانشجویان در ایام کرونا انجام شد. نتایج نشان داد بین تحمل پریشانی با تاب‌آوری رابطه مستقیم وجود دارد. همچنین مؤلفه‌های تحمل پریشانی شامل تحمل، جذب، ارزیابی و تنظیم به صورت مثبت تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کنند. بنابراین می‌توان گفت با افزایش تحمل پریشانی و ابعاد آن، می‌توان تاب‌آوری دانشجویان را در دوران کرونا افزایش داد. در زمینه نتیجه به دست‌آمده با نتایج مطالعات پیشین، پژوهشی به صورت مستقیم در دوران کرونا و جامعه دانشجویی انجام نشده است، اما با نتایج مطالعات مشابه و نزدیک در این زمینه همسو است. به طور مثال نتایج مطالعه‌ای بر روی دانشجویان نشان داد با افزایش تحمل پریشانی و ابعاد آن، می‌توان اضطراب دانشجویان را در دوران کرونا کاهش داد (۱۰)، پژوهش سلطان‌آبادی و همکاران نشان داد زیرمؤلفه مقیاس تحمل پریشانی هیجانی سه مؤلفه برآورد ذهنی پریشانی، تنظیم تلاش‌ها برای تسکین پریشانی، جذب‌شدن به وسیله هیجانات منفی با هم توانستند، متغیر تاب‌آوری را پیش‌بینی کنند (۲۶)، نتایج مطالعه‌ای دیگر نشان داد تقویت مهارت تحمل پریشانی می‌تواند برای پی‌ریزی مداخلات پیش‌گیرنده و برنامه‌های آموزشی تاب‌آوری و افزایش رضایت از زندگی در دانشجویان مستعد اعتیاد مفید

واقع شود (۱۳). در تبیین نتیجه به دست‌آمده می‌توان گفت افرادی که میزان تحمل پریشانی در آن‌ها بالا است، می‌توانند در شرایط سخت عکس‌العمل مناسبی از خود نشان دهند و آن را به عنوان یک واقعیت قبول کنند، برای رفع آن به شیوه‌ای مناسب تلاش کنند و بدون آنکه بیش از حد مضطرب و نگران شوند، آن را مدیریت کنند. افرادی که این توانمندی را دارند، در برابر چالش‌ها و نگرانی‌های زندگی تحمل بیشتری از خود نشان می‌دهند و همین صبوری باعث سازگاری و تاب‌آوری بیشتر در زندگی آنان می‌شود (۲۷). در تبیینی دیگر می‌توان گفت سیمونز و گاهر معتقدند تحمل پریشانی، متغیری برای تفاوت فردی است که به ظرفیت تجربه و مقاومت در برابر ناراحتی هیجانی اشاره می‌کند (۲۱). از طرفی، هرچه فرد قدرت و تحمل بیشتری در مقابله با مشکلات و اضطراب‌های زندگی داشته باشد، کمتر در معرض آشفتگی‌های روانی و هیجانی قرار می‌گیرند و به نظر می‌رسد افراد دارای تحمل پریشانی زیاد، به شکل خلاقانه و انعطاف‌پذیری به مسائل می‌نگرند و برای حل آن‌ها طرح و برنامه‌ریزی می‌کنند. همچنین در صورت نیاز به درخواست کمک از دیگران دریغ نکرده و منابع کاملی برای مقابله با مشکلات دارند که این عوامل باعث می‌شود فرد از تاب‌آوری مطلوبی برخوردار باشد (۲۸). همچنین افرادی که تحمل پریشانی آن‌ها بیشتر است، بهتر می‌توانند با اضطراب ناشی از استرس ادراک‌شده کنار بیایند. به احتمال زیاد از هیجان‌های مثبت برای رو به روشن شدن با تجارب سخت استفاده می‌کنند، لذا تحمل پریشانی بالا، احتمالاً باعث کاهش استراتژی‌های رفتاری منفی و افزایش

رفتارهای هدف‌گرا می‌شود که با ایجاد تاب‌آوری افراد در برابر استرس، همراه هست.

نتایج نشان داد بین هوش اخلاقی با تاب‌آوری رابطه مستقیم وجود دارد. همچنین مؤلفه‌های هوش اخلاقی شامل درستکاری، مسئولیت، دلسوزی و بخشش به صورت مثبت تاب‌آوری را پیش‌بینی می‌کنند، لذا می‌توان گفت افرادی که هوش اخلاقی بالاتری دارند، از تاب‌آوری بیشتری برخوردارند. در زمینه یافته به دست آمده تا آنجا که محقق بررسی نموده است، مطالعه‌ای به صورت مستقیم انجام نشده است، اما به پژوهش مرتبط در این زمینه می‌توان اشاره نمود. به عنوان مثال مطالعه انصاری شهیدی و همکاران، نشان داد بین هوش اخلاقی، ارزش حرفه‌ای و تاب‌آوری ارتباط معناداری وجود داشت و متغیرهای پیش‌بینی، قادرند تغییرات تاب‌آوری پرستاران را پیش‌بینی کنند (۱۷). نتایج پژوهشی دیگر نشان داد هوش معنوی و هوش اخلاقی می‌توانند، تاب‌آوری دانش آموزان را به طور معنی‌داری پیش‌بینی کنند (۱۸). مطالعه روشن‌زهی و ناستی‌زایی نشان داد رابطه هوش اخلاقی با تاب‌آوری و سرسختی روان‌شناختی دانشجویان مثبت و معنادار بود (۱۹). در همین راستا یافته‌های پژوهشی دیگر نشان داد خرده‌مقیاس‌های هوش اخلاقی در تبیین تاب‌آوری والدین دارای کودکان ناتوانی یادگیری ۴/۴۱ درصد سهم دارند (۲۰). در تبیین یافته به دست آمده می‌توان گفت بر اساس نظریه لنینک و کیل هوش اخلاقی به معنای ظرفیت ذهن افراد جهت تعیین این نکته مهم است که چگونه باید از اصول جهان‌شمول بشری در ارزش‌ها، اهداف و فعالیت‌ها در زندگی استفاده کرد، بدین معنا که هوش اخلاقی با بهبود روابط، درک متقابل به بهبود عملکرد و در نتیجه کاهش تضادها در محیط پراسترس می‌شود و منجر به اتخاذ تصمیم‌گیری‌های درست و متناسب با موقعیت از شیوه‌های حل مسأله، حمایت اجتماعی و ارزیابی شناختی می‌شود (۲۹). روان‌شناسان و کارشناسان آموزشی، هوش اخلاقی را به عنوان یکی از کلیدهای موفقیت یادگیری در مدارس می‌دانند. هوش اخلاقی ظرفیت و توانایی درک مسائل خوب از مسائل بد است که شامل ترکیبی از دانش،

تمایل و اراده است و این امر بر افزایش تاب‌آوری تأثیر دارد. به عبارتی دیگر می‌توان گفت که هوش اخلاقی به معنی ظرفیت و توانایی درک درست از خلاف، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آن‌ها و رفتار در جهت صحیح و درست است که کاربرد آن‌ها در زندگی روزمره می‌تواند باعث افزایش انطباق‌پذیری فرد، به ویژه نقش آن در افزایش تحمل و توان خویشنداری شود.

از محدودیت‌های پژوهش حاضر، به خودگزارشی بودن ابزار پژوهش می‌توان اشاره نمود. روش این پژوهش از نوع همبستگی بود که در آن کنترل برخی متغیرهای مزاحم امکان‌پذیر نیست. از این رو انجام پژوهش‌های مداخله‌ای با این مضمون و مطالعات طولی از جمله نیازهای پژوهش‌های آتی هست. یافته‌های این پژوهش برای درمانگران، مشاوران و متصدیان سلامت روان، می‌تواند مؤثر واقع شود. پیشنهاد می‌شود که دوره‌ها و کارگاه‌هایی برای مشاوران و روان‌شناسان، جهت آموزش مهارت‌های تحمل پریشانی و پرورش هوش اخلاقی و تاب‌آوری برگزار کنند.

نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج پژوهش، با افزایش تحمل پریشانی و ارتقای هوش اخلاقی و ابعاد آن‌ها، می‌توان تاب‌آوری دانشجویان را در دوران کرونا افزایش داد؛ بنابراین در برنامه‌های مبتنی بر ارتقای سلامت، توجه بیشتر به تحمل پریشانی، هوش اخلاقی و ارتقای آن در دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد.

مشارکت نویسندگان

مرتضی حیدری: نگارش متن اصلی مقاله.

زینب مرتضایی: تجزیه و تحلیل آماری.

مجتبی سلم‌آبادی: تصحیح و ویراستاری علمی مقاله.

حانیه مرتضایی: جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها.

نویسندگان نسخه نهایی را مطالعه و تأیید نموده و مسئولیت پاسخگویی در قبال پژوهش را پذیرفته‌اند.

تضاد منافع

نویسندگان هیچ‌گونه تضاد منافع احتمالی را در رابطه با تحقیق، تألیف و انتشار این مقاله اعلام نکرده‌اند.

تقدیر و تشکر

نویسندگان مراتب سپاسگزاری خود را از دانشجویان دانشگاه فرهنگیان پردیس شهید باهنر بیرجند به واسطه تکمیل پرسشنامه‌ها اعلام می‌دارند.

تأمین مالی

این تحقیق توسط دانشگاه فرهنگیان استان خراسان جنوبی تأمین مالی شده است (شماره اعتبار: ۵۱۰۰۱/۱۰۴۰/۳۰۰).

ملاحظات اخلاقی

تحقیق حاضر از سوی کمیته اخلاق دانشگاه علوم پزشکی بیرجند به تأیید رسیده است (کد کمیته اخلاق: IR.BUMS.REC.1399.429)

اطلاعات جامع در رابطه با دلایل تحقیق، نتایج، حفظ محرمانگی و نحوه انجام تحقیق به افراد داده شد و رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان اخذ گردید.

References

1. Eftekhari M, Kotobi F, Naghiloo Z. The Effect of Sport on Students' Health and Emotional Adjustment in the Corona Virus Pandemic. *The Scientific Journal of Rehabilitation Medicine*. 2022; 10(26): 1284-1296. [Persian]
2. Brennan EJ. Towards resilience and wellbeing in nurses. *British Journal of Nursing*. 2017; 26(1): 43-47.
3. Mealer M, Schmiede SJ, Meek P. The Connor-Davidson Resilience Scale in critical care nurses: a psychometric analysis. *Journal of Nursing Measurement*. 2016; 24(1): 28-39.
4. Liu H, Boyatzis RE. Focusing on Resilience and Renewal of Stress: The Role of Emotional Intelligence. *Frontiers in Psychology*. 2021; 24(12): 1-11.
5. Delgado C, Upton D, Ranse K, Furness T, Foster K. Nurses' resilience and the emotional labour of nursing work: An integrative review of empirical literature. *International Journal of Nursing Studies*. 2017; 70(5): 71-88.
6. Soltani Shal R, Ahmadpour Z, Abbastabar Bozrudi M. Psychometric Characteristics of Multidimensional Measure of Nurses' Personal Resilience. *Avicenna Journal of Nursing and Midwifery Care*. 2021; 29(1): 1-13. [Persian]
7. Houseinzadeh Z, Ghorban Shiroodi S, Khalatbari J, Rahmani MA. The effectiveness of emotionally focused couple therapy on couple's functional flexibility and distress tolerance. *Journal of Applied Family Therapy*. 2020; 1(3): 23-38. [Persian]
8. Robinson M, Ross J, Fletcher S, Burns CR, Lagdon S, Armour C. The mediating role of distress tolerance in the relationship between childhood maltreatment and mental health outcomes among university students. *Journal of Interpersonal Violence*. 2021; 36(15-16): 7249-7273.
9. Vujanovic AA, Dutcher CD, Berenz EC. Multimodal examination of distress tolerance and posttraumatic stress disorder symptoms in acute-care psychiatric inpatients. *Journal of Anxiety Disorders*. 2017; 48(5): 45-53.
10. Mohammadipour M, Afzood A, Zolfaghari S, salmabadi M. The Role of Spiritual Intelligence and Distress Tolerance on Coronavirus Anxiety in Students. *Health, Spirituality and Medical Ethics*. 2021; 8(2): 95-102. [Persian]
11. Salari M, Bakraei S, Sharifnejad Nemat Abadi MA, Alizadeh N, Mohseni F. Prediction of Coronavirus Anxiety Based on Anxiety Tolerance and Cognitive Emotion Regulation in Employed Women. *Journal of Applied Family Therapy*. 2020; 1(4): 38-52. [Persian]
12. Maleki B. Relationship between Cognitive Emotion Regulation and Coronavirus Anxiety in the Elderly: The Mediating Role of Distress Tolerance. *Aging Psychology*. 2021; 7(4): 317-330. [Persian]
13. Hashemi N, Sayafi S, Andami A. The Relationship between Cognitive Emotion Regulation Strategies and Distress Tolerance with Life Satisfaction in Addicted Students: The Mediating Role of Resilience. *Research on Addiction*. 2019; 13(53): 157-176. [Persian]
14. Khademi M, Ghasemian D, Hassanzadeh R. The relationship of psychological resilience and moral intelligence with psychological well-being in the employees of Iranian national tax administration. *International Journal of Basic Sciences & Applied Research*. 2014; 3(8): 481-484. [Persian]
15. Yousefi P, Heshmati H. Moral intelligence and its position in nursing profession. *Development Strategies in Medical Education*. 2015; 2(2): 65-73. [Persian]
16. Lennick D, Kiel F. *Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success*: Pearson Prentice Hall. London: Pearson Education; 2007.
17. Ansari Shahidi M, Tat M, Badrizadeh A, Maleki S. The role of ethical intelligence and professional value in predicting nurses' resilience. *Scientific Magazine Yafte*. 2018; 20(3): 48-58. [Persian]
18. Ramezanzadeh S, Moslehamirdehi H. Explain the relationship between moral intelligence, spiritual intelligence and psychological resilience in students: the role of mediating spiritual intelligence. *Pouyesh in Humanities Education*, 2020; 6(21): 29-38. [Persian]
19. Roshanzehi S, Nastiezaie N. Investigating the Relationship between Moral Intelligence and Students' Resilience by Mediating of Psychological Hardiness. *Ethics in Science and Technology*. 2022; 17(1): 152-161. [Persian]
20. Narimani M, Ghaffari M. The role of moral and social intelligence in predicting resiliency and quality of life in parents of children with learning disabilities. *Journal of Learning Disabilities*. 2016; 5(2): 106-128. [Persian]
21. Simons JS, Gaher RM. The Distress Tolerance Scale: Development and validation of a self-report measure. *Motivation and Emotion*. 2005; 29(2): 83-102.
22. Azizi A, Mirzaei A, Shams J. Correlation between Distress Tolerance and Emotional Regulation with

Students Smoking Dependence. *Hakim Health Sys Res.* 2010; 13(1): 11-18. [Persian]

23. Siadat S, Kazemi I, Mokhtaripour M. Relationship between Moral Intelligence and the Team Leadership in Administrators from Faculty Members` Point of View at the Medical Sciences University of Isfahan 2008-2009. *Journal of Health Administration.* 2009; 12(36): 61-61. [Persian]

24. Connor KM, Davidson JR. Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson resilience scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety.* 2003; 18(2): 76-82.

25. Keyhani M, Taghvaei D, Rajabi A, Amirpour B. Internal consistency and confirmatory factor analysis of the Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC) among nursing female. *Iranian Journal of Medical Education.* 2015; 14(10): 857-865. [Persian]

26. Soltanabadi S, Adibi M, khaki Z, Hazrati S, Alimehdi M. The Role of Cognitive Emotion Regulation and Tolerance of Emotional Distress in Predicting Resilience during the Covid-19 Pandemic outbreak. *Social Cognition.* 2022; 10(2): 1-2. [Persian]

27. Vahdani M, Khezri M, Mahmoudpour A, Farahbakhsh K. Predicting Marital Burnout Based on Emotional Expression, Distress Tolerance and Communication Patterns. *Rooyesh-e Ravanshenasi Journal (RRJ).* 2020; 9(10): 47-58. [Persian]

28. Azizmohammadi S, Rakebi N, Kamran Koochesfehane S, Asadi H. Role of Self-Compassion and Distress Tolerance in the Social Health of Female Household Heads. *Middle Eastern Journal of Disability Studies.* 2019; 9(0): 56-63. [Persian]

29. Mokhtaripour M, Siadat SA. A Comparative Analysis between the Dimensions of Moral Intelligence in the view of Scholars and Quran and Imams. *Studies in Islam and Psychology.* 2009; 3(4): 97-118. [Persian]